

Pasquale Del Vecchio
Giampiero Casertano
Anna Lazzarini
Stevan Subić
Darko Perović
Bane Kerac

FUMETTI!

BALKANSKI FESTIVAL ITALIJANSKOG STRIPA

24, 25. i 26. jun 2022.

Arhiv Vojvodine
Žarka Vasiljevića 2a, Novi Sad

Specijalni gost: Gradimir Smuda

FUMETI! — BALKANSKI FESTIVAL ITALIJANSKOG STRIPA FUMETTI! — FESTIVAL BALCANICO DEL FUMETTO ITALIANO

Moderna italijanska škola stripa je prisutna u kontinuitetu skoro šest decenija na prostorima Srbije i cele nekadašnje Jugoslavije.

Srpsko izdavaštvo se gradilo i razvijalo prateći najpopularnije italijanske stripske junake. Zahvaljujući tome generacije su odrastale uz pustolovine fiktivnih a opet tako stvarnih likova. U čemu je njihov značaj?

Imajući u vidu da se taj pretežno avanturistički i vestern žanr konzumira u razvojnem dobu mladih bitan je zbog izrazito naglašene pedagoške crte.

Proživljavajući pustolovine svojih omiljenih junaka učili smo i upijali primere prijateljstva, odanosti, požrtvovanosti, hrabrosti i skromnosti. Upravo neke od osobina koje nam danas toliko nedostaju.

Naravno, u međuvremenu smo stasali, stekli životna iskustva, otkrili i druga remek-dela devete umetnosti koja su nam pokazala i onu drugu realističniju, antiherojsku stvarnost.

Junaci na kojima smo odrastali se danas crtaju u Novom Sadu, a u Beogradu i Zrenjaninu se crtaju neki zreliji junaci sa

jasnom revizionističkom slikom istorije kolonijalizma Amerike i Afrike.

Da li su se vratili kući? Ili su nas samo opomenuli da ne zaboravimo odakle dolaze i da nijedan zlikovac nije siguran dok su oni tu?

Pored snažne moralne pa i pedagoške crte koju klasična italijanska škola stripa neguje, ona je omogućila i direktnu saradnju srpskih crtača različitih generacija i italijanskih scenarista. Smatramo da tako plodnu i uspešnu saradnju, kao i sam fenomen popularnosti italijanske škole stripa u Srbiji treba predstaviti i pojasniti na odgovarajući način.

Predstavljanje kulturoloških uzajamnih uticaja dve škole stripa, italijanske i srpske, kroz prikaz saradnje domaćih autora sa italijanskim izdavačkim kućama više nije slučajnost. Kontinuitet i kvalitet su prisutni danas više nego ikad.

Nadamo se da će ovaj izuzetno pozitivan kulturni fenomen biti podrška i motiv mladim autorima da poučeni primerom svojih starijih kolega predstave svoj rad, nastave saradnju i daju svoj doprinos.

NENAD SAVIN

Osnivač UG „Obnovljena zajednica Novi Sad“

ANA LACARINI

DEBITOVALA JE U SVETU STRIPA devedesetih godina kada je pravila omote za VHS kasete i prospekte. Potom je započela saradnju sa časopisom *Corriere dei Piccoli*, za koju je crtala strip *Milli un giorno dopo l'altro*, za časopis *Telepiu* crtala je nekoliko prerada japanskih crtanih filmova i još mnogo toga. 1996. godine, zahvaljujući *Legs Viveru* i *Antoniju Seri*, pridružila se izdavačkoj kući *Sergio Bonelli Editore*. Objavljivala je takođe za *Bred Beronu*, *Nathan Never*, *Agenzia Alfa* i *Gresystorm*. Za *Le Storie*, uz tekstove *Paole Barbato*, objavila je *Snove mrtvih*. 2006. i 2007. crtala je dva tarot špila, "*I Tarocchi Manga*" i "*I Tarocchi dell'Anniversario*", za *Lo Scarabeo*. Od 2010. do 2014. saradivala je i sa stripom *Il Giornalino* sa *Antonelom Platanom*, crtajući epizode *Franci*. Između 2014. i 2019. radila je na projektu sa *Albertom Ostinijem* i *Antoniom Serom* koji će uskoro biti objavljen. 2019. prelazi u Zagor. Objavila je 2020. svoj prvi grafički roman, *Vetar prerije*, drugi roman serijala *Darkwood Novels*, po scenariju *Morena Buratinija*. Iste godine je takođe objavila *WOMEN* u izdanju *Cut-Up Publishing*. Trenutno radi na priči za Zagor, ponovo po tekstovima *Morena Buratinija*, koja će biti objavljena 2022., a iste godine biće objavljen za izdavačku kuću *Sergio Bonelli Editore* i grafički roman *Oprez kristala* u saradnji sa scenaristom *Albertom Ostinijem*.

PASKVALE DEL VEKIO

ROĐEN JE 1965. GODINE. Završio je arhitekturu na Politehničkom univerzitetu u Milanu. Već posle mature u oblasti prirodnih nauka počinje karijeru objavljivanjem nekoliko pripovedaka u časopisu 1984. Takođe saraduje sa *Il Giornalino* i realizuje priču o avanturama *Valtera Bonatija*, u izdanju *Massimo Baldini Editore*. Zatim stupa u kontakt sa izdavačkom kućom *Bonelli*, koja će ga uključiti u univerzum *Nika Rajdera*, iako njegov prvi probni rad u epizodi *Zone X* nikada nije objavljen. Pravi debi za *Bonelli* je tek 1993. godine sa *Duri a Morire*, priča o detektivu iz Njujorka koju je napisao *Dino Dantonio*. Dve godine kasnije nailazi na *Zonu X*. sa epizodom koju je potpisao *Pjer Karpi*. Nakon što je crtao nekoliko stripova serijala *Napoleone* od 1997. do 2004. godine, postaje deo je grupe koja se godinama bavi objavljivanjem stripova *Tex*. Istovremeno saraduje i sa francuskim izdavačem *Lés Humanoides Associes*, za koji je napravio prva tri toma *Rasela Čejsa*. Godine 2008. u turističkom časopisu *Meridiani* objavio je strip serijal *Meri Dajan* po scenariju *Federika Binija*. Ove priče je izdavač *Claire De Lune* skupio u jedan tom 2009. godine. Za *Tex* je nacrtao dve priče koje je napisao *Klaudio Niči*, po scenariju *Tita Faracija*, jedan *ColorTex* koji je napisao *Roberto Reki-oni* i jedan *Maxi Tex* zasnovan na tekstovima *Maura Boselija*. Trenutno saraduje na novoj seriji *Tex Willer* koja prati klasičnog *Tex-a*. Napravio je dvotomni serijal u *Blackline-u* za izdavačku kuću *Le Lombard*. Za *Dargaud* je kreirao peti tom serije *WW2.2* pod naslovom *Sicilijanska odiseja* po scenariju *Luke Blendina*. Objavio je seriju *Les Montefiore* za *Glenat*, po scenariju *Beka* i *Betbedera*. Više od deset godina je radio kao nastavnik u *Školi stripa* i *Školi primenjene umetnosti* u *Kastelo Sforcesco* u Milanu. Trenutno predaje na *Akademiji umetnosti Acme* u Milanu i na *Međunarodnoj školi stripa*, takođe u Milanu.

DAMPIERO KAZERTANO

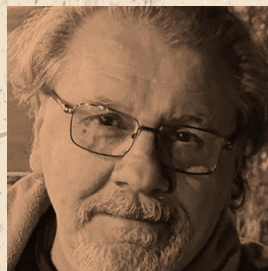
ROĐEN JE 1961. Bio je veoma mlad kada je prvi put zakoračio u svet stripova zahvaljujući Leonu Čimpeliniju, njegovom učitelju, sa kojim je saradivao tako što je prešao mastilom stripa Avanture Džonija Logana. Početkom osamdesetih godina saraduje u serijalu stripova Supereroica u izdanju Dardo te se pridružio izdavačkoj kući Boneli gde radi sa

Ambrozinijem na priči Kena Parkera. Alfredo Kasteli, urednik stripa Martin Misterija ga angažuje za crtanje njegovog lika. 1986. Kazertano prelazi na Dilan Doga. Realizuje neki od najboljih stripova serijala koristeći tehniku inspirisanu radom Hosea Munjoza, među njima i Kroz ogledala, Uspomene iz nevidljivosti i Posle ponoći. 1993. godine objavljuje za R&R Edizioni informativni strip uz scenarija Sklavija koji predstavlja proces stvaranja stripova od scenarija do konačnih strip tabli. 1997. objavljuje u Francuskoj za Soléil tvrdi povež serijal od tri samostalne priče pod naslovom Ratovi, u saradnji sa scenaristima Stefanom Di Marinom i Karlom Lukarelijem. Kazertano je takođe autor prve naslovne slike stripa Nika Rajdera. Godinama radi na projektu za priču smeštenu u Republikanskom starom Rimu, koju objavljuje 2008. ReNoir u Italiji pod naslovom Dečio. Nakon toga nastavlja saradnju sa izdavačkom kućom ReNoir za dve kratke priče serijala Guareschi: Peppone e don Camillo. 2012. godine Kazertano crta za Boneli prvi strip serijala Priča, posvećen liku Sansona. Iz istog serijala objavljuje se 2013. izgubljena patrola i 2014. specijalno izdanje u boji Ubite Karavađa. Njegov rad na Dilan Dogu nastavlja sa pripremom specijalnih izdanja serija Planeta mrtvih, čiji scenario je napisao Alesandro Bilota. 2016. Ticijano Sklavi mu poverava izradu njegovog stripa Duga tišina. Trenutno, nakon izrade specijalnog izdanja Teksa, radi na serijalu Rendžer.

BRANISLAV BANE KERAC

BRANISLAV BANE KERAC, rođen je 7. septembra 1952. godine u Novom Sadu. Jedan je od najznačajnijih srpskih strip stvaralaca. Zajedno sa scenaristom Svetozarom Tozom Obradovićem realizovao je neka od kulturnih ostvarenja kao što su „Poručnik Tara“ u izdanju „Dnevnika“, „Kobra“ i „Cat Claw“ u izdanju „Yu stripa“. Takođe, radio je na licencnim stripovima serijala „Veliki Blek“ i „Tarzan“. Ostvario je zapaženu karijeru u inostranstvu gdje je za američko tržište radio na serijalu „Ghost“ i „Black Pearl“.

Njegov autorski serijal „Cat Claw“ imao je izuzetnu popularnost u skandinavskim zemljama. Često je saradivao sa Brankom Plavšićem kao tušerom. Takođe, autor je humorističkog stripa „Billy The Pljuc“. Veliki broj njegovih ostvarenja publikovan je u vidu albuma. Bavi se i muzikom kao bubnjar benda „Gerometal“. Poslednjih nekoliko godina za italijansku izdavačku kuću „Bonelli Comics“ crta epizode kulturnog serijala Zagor.

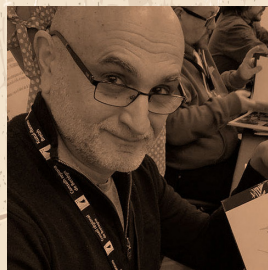
STEVAN SUBIĆ

ROĐEN JE U ZRENJANINU 1982., gde i danas živi, a stripom se bavi od 2009. Osvojio je brojne nagrade za strip, među kojima i pet glavnih nagrada na raznim strip festivalima u Srbiji, Hrvatskoj i Makedoniji. 2011. osvaja grand prix na međunarodnom takmičenju u Đenovi „Conflicts – War Baloons“, koji mu dodeljuje žiri kojim predsedava Serđo Topi, a porednički strip „Konflikti“ i naredni „Tragovi“ više su mu puta objavljivani i nagrađivani u Srbiji i u inostranstvu. Objavljivao u brojnim časopisima u Srbiji i Italiji te italijanskim online magazinima (Verticalismi, Rusty Dog). Kao ilustrator i grafički dizajner crta naslovne strane časopisa, promotivne i pozorišne plakate.

Učestvovao je svojim radovima u postavi velike izložbe „Tri generacije savremenog srpskog stripa“ u Francuskom institutu u Beogradu 2013., a iste godine uvršten je u prvi tom „Balkan Comic Connections“. Od 2012. je ponosni učesnik stvaranja novog serijala Đanfranka Manfredija, „Adam Vajld“ za Boneli, a 2014. ga angažuje i francuski „Delcourt“ za koga je izdao albume „Čovek godine 1666.“ i dva albuma „Moriartija“. Saradnju sa Boneljem nastavio je do danas, objavivši 2018. epizodu u serijalu „Le storie“ i završivši rad na devetoj epizodi „Senzanim“, spin-off-a „Dragonera“, čije je objavljivanje zakazano za jun 2022. 2018. dobija ponudu „Glénata“ za rad na adaptaciji Konana, a neposredno zatim i od „Soleila“ za rad na adaptaciji novog Tarzana. Tarzan je objavljen 2021. u Francuskoj, a Konan krajem januara 2022. Dobrim delom 2021. radio je sa jednom od vodećih svetskih gaming kompanija, „Blizzardom“, na projektu „Diablo“. Trenutno radi za „DC comics“ na serijalu „Riddler: Year One“, s Paulom Danom kao piscem u kojem rade na službenom spin-offu poslednjeg filma Batman predstavljajući pozadinsku priču Riddlera kojega Pol Dano i tumači u najnovijem filmu.

DARKO PEROVIĆ

ROĐEN JE 1965. U ARANĐELOVCU. Objavljivao je u gotovo svim časopisima na prostoru bivše Jugoslavije. Njegov prvi album „Brek“ proglašen je 1987. za najbolji domaći strip. Na Strip salonu u Vinkovcima, osvojio je nagradu za scenario za strip „Azra Alaraph“ 1988. Bavio se pored stripa i ilustracije i animacijom. Radio je u Španiji i saradivao sa Enrikeom Sančezom Abulijem na „Opakim pričama“ Tu je nastao i mini serijal „Duboko i hladno“. Po njegovom stripu „En pos del cono desbocado“ snimljena su čak dva kratkometražna filma u Srbiji i Sloveniji, dok je strip „Lo que pasa quando no sucede nada“ ekranizovan u Urugvaju. Od 2001. radi serijal „Magični vetar“ (Magico vento) za izdavača „Sergio Bonelli Editore“, za koji je do sada nacrtao 15 epizoda. Takođe je radio i na mini serijalima „Sangai Devil“ (Shanghai Devil) i „Adam Vajld“ (Adam Wild), za koje je radio i naslovne strane. Od 2008. do danas, u Francuskoj je objavio albume „Tajne sveske Vatikana“, „Alamo“, „Dr Votson“ (Dr Watson), „Brek“ i „Satori Bar“ za izdavačke kuće „Soleil“ i „Inukšuk“ (Inukshuk). Ovog leta se očekuje da izađe i francusko izdanje „Opakih priča“, pod naslovom „Histoires Abominables“, koje će objaviti „Inukšuk“. U saradnji sa zagrebačkim izdavačem „Libelusom“ je uradio veliki broj naslovnih strana za hrvatska izdanja „Magičnog vetra“ i „Nika Rajdera“ (Nick Raider). Trenutno radi i na serijalu „Kapetan Vudu“, za francuski „Delcour“ (Delcourt) po scenariju Žan-Pjer Pekoa (Jean-Pierre Pécau).

GRADIMIR SMUĐA

ROĐEN 1956. U NOVOM SADU.

1975. Srednja umetnička škola „Bogdan Šuput“, grafički smer. 1982. Diplomirao u klasi profesora Bogdana Kršića na katedri grafike na Fakultetu primenjene umetnosti u Beogradu. Tokom studija radi ilustracije za časopisza decu „Neven“ u Novom Sadu.

1982-1993. Ilustrator, karikaturista i član redakcije novosadskog dnevnog lista „Dnevnik“.

Jedan je od tri domaćina jugoslovenske manifestacije za decu „Zmajeve dečije igre“. Tim povodom ima veliku samostalnu izložbu u Muzeju Matice srpske u Novom Sadu. Takođe izlazi knjiga portreti pesnika Poetske čarolije 1989-2000. Saradnik švajcarskog satiričnog nedeljnika NEBELSPALTER.

Održao više od 25 izložbi u Evropi. Objavljeno mu je 15 strip albuma, ilustrator naslovnica pet knjiga. Dobitnik je 15 nagrada od kojih izdvajamo nagrada za životno delo na Salonu stripa u Beogradu 2016. Danas živi i radi u Italiji.

Samostalne izložbe (izbor):

1990-2001. Samostalne izložbe u Galeriji Ambiance u Lucernu, Švajcarska(1990, 1993, 1995, 1997, 1998, 2000 i 2001. godine).

1994-1999. Samostalne izložbe u Nemačkoj (Willhelm Busch Museum, Hanover i u Trosingenu) i u Italiji (u gradovima Forte dei Marmi, Marinjana, Kamajore, Bordigera).

1999-2000. Samostalna izložba u Muzeju stripa (Caricature& Cartoon Museum)u Bazelu, Švajcarska.

2001. Samostalna izložba Vinsent i Van Gog u Francuskom institutu u Beogradu.

Na festivalu humora i satire u Bordigeri (Ligurija) gde je radio i plakat, jer je prethodne godine dobio Grand prix, „Zlatnu palmu“.

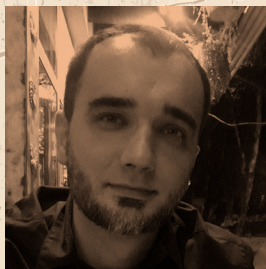
2003. Izložba na Festivalu Lucca Comics Games, Comicon, Luka, Italija.

ZORAN JOVIČIĆ

ZORAN JOVIČIĆ JE ROĐEN 1984. u Mrkonjić Gradu, Republika Srpska. Trenutno radi kao Cinematic Story board Artist u Iervolino Studios u Novom Sadu. Oženjen je, otac dvoje dece. Objavio je do sad Kosingas Red Zmaja 1,2,3, Memento Mori, Burlap(USA), Moses(ITA), Hidden Gap(GER), Seven (AU), Vanya (USA), The Rotte Man(USA)...

Omiljeni autori su mu Klaudio Vila i Frenk Frazeta. Samostalno vodi firmu“Whatever comics“

U subotu 25. juna biće prikazana digitalna izložba italijanskog izdanja albuma „Moses — Un Altro Giorno in Paradiso“, Ferrogallico)

U SLAVU ITALIJANSKOG STRIPA

U Srbiji i zemljama nekadašnje Jugoslavije dobro su poznate, poštovane i voljene glavne svetske škole stripa, a posebno američka, francusko-belgijska, španska i japanska. Ali postoji nacionalna škola koja za nas nosi notu veličanstvenosti — smešu estetskog, duhovnog i ljudskog u savršenoj ravnoteži. Italijanski strip i italijanska osećajnost u stripu za Balkance nemaju premca.

Više je razloga za ovo. Postoji srodnost i afinitet romanskog i slovenskog elementa, a naročito latinskog i srpskog, još od praistorije i protoindoevropske koevke. Čitaocima preporučujemo jednu od najvažnijih knjiga evropske kulture Nastanak evropskih jezika 1-2 koju je napisao prof. Mario Alinei, urednik Uneskoveg Lingvističkog atlasa Evrope. Pomenimo i najviše mesto vizuelnog pripovedanja Italije od samih početaka evropske kulture i umetnosti.

Ali strip je nešto posebno, Italijanski uticaj na Jugoslaviju postoji od 1930-ih, prvo preko izdavačkih formula, a od 1960-ih je činjenica najšire popularne kulture, kao nijedna druga.

Udruženje stripskih umetnika Srbije su osnivali i obnavljali poznavaoци i ljubitelji italijanskog stripa i od početka je taj fenomen imao posebno poštovanje, što se vidi,

recimo, po opusu predsednika udruženja Zorana Tucića, koji nije samo italijanski autor i član saveta Fumeti! — Balkanskog festivala italijanskog stripa, već i arhitekta zadužen za italijanska vojna groblja i druge spomenike u Beogradu. Osim što su intelektualci i naučnici, neki od srpskih izdavača stripa su i eksperti—italijanisti, kao što je to Kristijan Relić, urednik IK Makondo.

Fumeti! – Balkanski festival italijanskog stripa dolazi nam u pravom trenutku da spoji sve te razdvojene deliće i da pokaže srce prave Italije u srpskoj i balkanskoj kulturi. Da nas podseti da je italijanski strip postigao svaku ravnotežu, opisujući svemir kroz slike koje pripovedaju.

Sa istočne strane Jadrana mi smatramo da italijanska kultura može biti ponosna na fenomen svog stripa i može mu se duhovno obratiti u vremenima svake krize, pa i globalne.

O autoru: Zoran Stefanović (1969) je srpski pisac, scenarista, istraživač i kulturni delatnik. Između ostalog, upravnik je Centra za umetnost stripa Udruženja stripskih umetnika Srbije. Izdavač je „Projekta Rastko — Italija, Elektronske biblioteke italijansko-srpskih kulturnih veza“ (od 2008) i pisac prve originalne drame o Kortu Maltezeu na svetu (predstava Ostrvska priča, Valjevo; Jugoslavija, 1987).

ZORAN STEFANOVIĆ

U Sremskom Beogradu 22. juna 2022.

PROGRAM

PETAK, 24. JUN 2022.

- 17:00 Pozdravna reč „Italijanski strip i njegova važnost za Balkan“ — govore oganizatori Nenad Savin, Selena Danilović i član saveta festivala Zoran Stefanović.
- 17:30 Predavanje „Pesme istarskog i ligurskog vetra: Sergej Solovjev među Italijanima 1941–1975.“ — Zoran Stefanović, upravnik Centra za umetnost stripa Udruženja stripskih umetnika Srbije.
- 18:00 Promocije integrala „Veliki Blek“ 1 i 2 Branka Plavšića, Marinka Lebovića, Svetozara Obradovića i Petra Aladžića. — učestvuju izdavači i urednici Zoran Nikolić, predsednik Udruženja „Branko Plavšić“, Niš, i Srdan Savić, direktor Niškog kulturnog centra.
- 19:00 Svečano otvaranje festivala – otvara gospodin Roberto Činkota (Roberto Cincotta), direktor Italijanskog instituta za kulturu u Beogradu (Istituto Italiano di Cultura, Belgrado). Otvaranje međunarodne grupne izložbe na kojoj učestvuju Paskvale Del Vekio (Pasquale Del Vecchio), Ana Lacarini (Anna Lazzarini) i Đampjero Kazertano (Giampiero Casertano) iz Italije; Stevan Subić, Branislav Kerac, Darko Perović i Zoran Jovičić iz Srbije.

SUBOTA, 25. JUN 2022.

- 10:00–22:00 Međunarodna grupna izložba u dvorištu Arhiva Vojvodine: Paskvale del Vekio, Ana Lacarini i Đampjero Kazertano iz Italije; Branislav Kerac, Darko Perović i Stevan Subić iz Srbije
- 11:00–14:00 Autori crtaju za goste festivala
- 12:00–20:00 Digitalna izložba „Moses — Un Altro Giorno in Paradiso“ („Mojsije — dan u Raju“) u holu Arhiva Vojvodine, autora Zorana Jovičića.
- 12:00–20:00 Tržnica stripa: izdavači Komiko, Forma B, System comics, Golconda...
- 14:00 Predavanje „Italijanski strip u srpskoj i jugoslovenskoj kulturi: Albumi“ — Vladimir Topolovački, autor edicije „Beskonačni itinerer kroz svet strip albuma“.
- 14:30 Domaća izdanja italijanskih stripova, izdavač Forma B Comics, Ilija Mirović i Vladimir Topolovački
- 15:00 Promocija izdanja Lunov Magnus strip br. 999, „Veliki Blek: Kavez“, crtača Marinka Lebovića i scenariste Svetozara Obradovića, IK Golconda, moderator Aleksandar Đukanović
- 16:00 Predstavljanje autora Zorana Jovičića i italijanskog izdanja „Mojsije — dan u Raju“ po scenariju Maura Kanavezea (Mauro Canavese, „Moses — Un Altro Giorno in Paradiso“, Ferrogallico)
- 17:00 Promocija izdanja „Jedna priča: Treći dan“ crtača Stevana Subića i scenarista Marka Nučija i Isaka Fridla (Stevan Subić, Marco Nucci, Isaak Friedl: Le Storie 65 — Il terzo giorno, Sergio Bonelli Editore), izdavač srpske verzije Veseli četvrtak
- 18:00 Zajednička tribina „Pogled autora na strip umetnost“, učestvuju Paskvale Del Vekio, Ana Lacarini, Đampjero Kazertano, Branislav Kerac, Darko Perović i Stevan Subić.

NEDELJA, 26. JUN 2022.

- 11:00–14:00 Italijanski autori crtaju za posetioce festivala
- 14:00–16:00 Predstavljanje najnovijih albuma italijanskih autora na srpskom. Govore Vladimir Topolovački, Zoran Stefanović i predstavnici izdavačkih kuća.
- 17:00–18:00 Predstavljanje izložbe Gradimira Smude i promocija novog izdanja autora „Vinsent i Van Gog: Tri lune“, Lokomotiva, 2022.

PRATEĆI PROGRAM FESTIVALA :

- Projekcije ekranizovanih stripova Vidžej Vaske
- Muzički program Didžej Strit vajz

Golconda

FORMA B
COMICS

КОМИКО

veseli
čtvrtek

KICK
GRAPHIX

Rebuild Collective

rebuild.comics